

Sisekaitseakadeemia

Finantskolledž

Elje Tonkson

FK080

**AJUTISE IMPORDI TOLLIPROTSEDUURI KASUTAMINE
EESTIS**

Lõputöö

Juhendaja:

Raul Aron MPA

Tallinn 2011

ANNOTATSIOON

SISEKAITSEAKADEEMIA

Kolledž: Finantskolledž	Kuu ja aasta: mai 2010
Töö pealkiri: Ajutise impordi tolliprotseduuri kasutamine Eestis	
Töö autor: Elje Tonkson	Olen nõus oma lõputöö kättesaadavaks tegemisega elektroonilises keskkonnas. Allkiri:
<p>Lühikokkuvõte:</p> <p>Töö on kirjutatud teemal „Ajutise impordi tolliprotseduuri kasutamine Eestis“. Töö on kirjutatud eesti keeles ja koosneb 36 leheküljest. Lõputöö koostamisel on kasutatud 22 allikat, millele on ka viidatud. Teema on aktuaalne, sest ajutise impordi tolliprotseduuri tõhusam kasutamine oleks üheks majanduse elavdamise võimaluseks. Protseduur võimaldab reekspordiks mõeldud ühendusevälist kaupa kasutada täieliku või osalise tollimaksu vabastusega.</p> <p>Lõputöö eesmärk on analüüsida ajutise impordi tolliprotseduuri kasutamist Eestis. Töö eesmärgi saavutamiseks on püstitatud järgmised uurimisülesanded:</p> <ol style="list-style-type: none">1. Anda ülevaade ajutise impordi tolliprotseduurist.2. Anda ülevaade ajutise impordi tolliprotseduuri rakendamise lubadest.3. Analüüsida aastate 2008 – 2010 statistilisi andmeid4. Analüüsida ajutise impordi tolliprotseduuri kasutamise tõhustamist. <p>Töös kasutatakse nii kvalitatiivset, kui ka kvantitatiivset meetodit. Esimene peatükk põhineb dokumentide ja kirjanduse analüüsil, teises peatükis kirjeldatakse ja analüüsitakse statistilisi andmeid.</p> <p>Autor jõudis järeldusele, et ajutise impordi tolliprotseduuri tõhustamiseks tuleks ka edaspidi ajutiselt sisse vedada transpordivahendeid; eriotstarbelisi sõidukeid; meditsiinilisi ja laboratoorseid seadmeid; kutse- ja teadusalaseid sisseseadeid ja õppevahendeid; elektrimasinaid ja –seadmeid ja nende osasid. Protseduuri kasutamise tõhustamiseks tuleks suurendada importööride arvu. Ajutise impordi tolliprotseduuri tõhusam kasutamine võimaldaks kaasata suuremaid tootmis - ja töötlemisressursse ning aitaks kaasa Eesti ettevõtluse konkurentsivõime tugevnemisele.</p>	
Võtmesõnad: ajutine import, tolliprotseduur, majanduslik mõju, tollimaks, täielik ja osaline maksuvabastus	
Võõrkeelsed võtmesõnad: <i>temporary admission, customs procedures, economic effect, customs duty, full and partial exemption</i>	
Säilitamise koht:	
Kaitsmisele lubatud	
Kolledži direktor: Uno Silberg	Allkiri:
Vastab lõputöö nõuetele	
Juhendaja: Raul Aron	Allkiri:

SISUKORD

SISSEJUHATUS	4
1. AJUTINE IMPORT	7
1.1. Ülevaade ajutise impordi tolliprotseduurist	7
1.2. Load ajutise impordi rakendamiseks	12
2. AJUTISE IMPORDI TOLLIPROTSEDUURI KASUTAMINE	18
2.1. Ajutise impordi tolliprotseduuri kasutamine 2008 – 2010	18
2.2. Protseduuri kasutamise tõhustamine	26
KOKKUVÕTE	30
SUMMARY	33
VIIDATUD ALLIKATE LOETELU	34

SISSEJUHATUS

Töö teemaks on ajutise impordi tolliprotseduur ning selle tolliprotseduuri kasutamine Eestis. Ajutine import on üks viiest majandusliku mõjuga tolliprotseduurist, mille rakendamine aitab saavutada kindlat eesmärki ning muudab selle tulemusena kauba maksustamise õiglasemaks. Näiteks messide või laatade korraldamisel tuuakse eksponaadid välisriigist siia ajutiselt. Eksponaatide maksustamine poleks õiglane, sest pärast ürituse lõppu viiakse need välisriiki tagasi.

Protseduur on välja töötatud kindlal eesmärgil, võimaldades reekspordiks ettenähtud välisriigi kaupa kasutada tollimaksudest täielikus või osalises vabastuses ja kaubanduspoliitiliste meetmete rakendamiseta. Ajutiselt imporditud kaupa ei tohi tolliterritooriumil viibimise ajal töödelda ega muuta, erandiks on kauba kasutamisest tingitud tavaline kulumine ehk amortisatsioon.

Teema valik tulenes autoripoolsest huvist antud teema vastu ning asjaolust, et antud teemat on Sisekaitseakadeemia teadustöodes väga vähe käsitletud.

Peale majanduslangusest toibumist otsitakse võimalusi majanduse elavdamiseks. Teema on aktuaalne, sest ajutise impordi tolliprotseduuri tõhusam kasutamine oleks üheks majanduse elavdamise võimaluseks. Protseduuri abil on võimalik lihtsustada kaubavahetust ühenduseväliste riikidega.

Probleemiks on, et ajutise impordi tolliprotseduuri kasutatakse tänases majandussituatsioonis põhjendamatult vähe. Ajutise impordi tolliprotseduur võimaldaks kaasata suuremaid tootmis- ja töötlemisressursse. Näiteks on võimalik täieliku tollimaksuvabastusega ajutiselt importida professionaalseid töövahendeid, laboriseadmeid, eritööriistu, varuosi, pakendeid jne. Osalise imporditollimaksu

vabastusega ajutisel importimisel tuleb tasuda ainult 3% tollimaksu tollimaksusummast nende kalendrikuude eest, mille jooksul kaupa tolliprotseduuril kasutatakse.

Töö eesmärgiks on analüüsida ajutise impordi tolliprotseduuri kasutamist Eestis.

Selleks, et töö eesmärki saavutada, on püstitatud järgmised uurimisülesanded:

- Anda ülevaade ajutise impordi tolliprotseduurist.
- Anda ülevaade ajutise impordi tolliprotseduuri rakendamise lubadest.
- Analüüsida aastate 2008 – 2010 statistilisi andmeid.
- Analüüsida ajutise impordi tolliprotseduuri kasutamise tõhustamist.

Käesolev töö on jaotatud kaheks peatükiks, mis omakorda jagunevad kaheks alapeatükiks. Esimeses peatükis antakse ülevaade ajutise impordi tolliprotseduurist ning selle protseduuri rakendamiseks vaja olevatest lubadest. Ajutine import on majandusliku mõjuga tolliprotseduur, mille puhul protseduure rakendatava kauba suhtes peatatakse tollimaksu tasumine. Reekspordiks mõeldud ühendusevälist kaupa võib kasutada täieliku või osalise tollimaksuvabastusega. Ajutise impordi tolliprotseduuri rakendamiseks vaja olevaid lubasid on kolme liiki. Kasutatakse ühtset, tavalist ning lihtsustatud luba. Lisaks eelnimetatutele saab ajutise impordi tolliprotseduuri rakendamiseks kasutada ATA-märkmikku. ATA-märkmik on rahvusvaheline tollidokument, mis võimaldab teatud kaupu lihtsustatud korras ajutiselt ühest riigist teise importida. Veel saab ajutise impordi tolliprotseduuri rakendamiseks kasutada suulist deklareerimist ning muu toiminguna deklareerimist.

Teises peatükis analüüsitakse statistilisi andmeid ajutise impordi tolliprotseduuride kasutamise kohta Eestis aastatel 2008 – 2010. Siin saab aastate lõikes ülevaate, kui suured olid ajutiselt imporditud kaupade kogused, statistiline väärtus ning protseduurile esitatud deklaratsioonide arv. Millised olid kaubagrupid, mida kõige rohkem ajutiselt sisse veeti ning palju oli importööre, kes ajutise impordi tolliprotseduuri kasutades kaupa importisid. Võrdluseks uuritakse, millise osa moodustab kolme viimase aasta Eesti koguimportist ajutine import. Veel analüüsitakse teises peatükis ajutise impordi

tolliprotseduuri kasutamise tõhustamist. Tehakse ettepanekud, milliseid kaupu oleks selle protseduuri abil otstarbekas ajutiselt sisse vedada. Protseduuri kasutamise tõhustamiseks tuleks suurendada importööride arvu. Kuna ajutise impordi tolliprotseduuri vähese kasutamise üheks põhjuseks võib olla ettevõtjate teadmatus, võiks ettevõtlusega seotud isikutele jagada teavet selle tolliprotseduuri kasutamise kohta.

Töös kasutatakse nii kvalitatiivset, kui ka kvantitatiivset meetodit. Esimene peatükk põhineb dokumentide ja kirjanduse analüüsil, teises peatükis kirjeldatakse ja analüüsitakse statistilisi andmeid.

Töös on kasutatud erialakirjandust, õigusaktide 22.10.2010 seisuga redaktsioone ning Maksu - ja Tolliametist saadud statistilisi andmeid.

1. AJUTINE IMPORT

1.1. Ülevaade ajutise impordi tolliprotseduurist

Ajutine import on üks viiest majandusliku mõjuga tolliprotseduurist. Majandusliku mõjuga tolliprotseduurideks nimetatakse tolliprotseduure, mille puhul protseduure rakendatava kauba suhtes peatatakse tollimaksu tasumine. Nende abil viiakse ellu riiklikku majanduspoliitikat, mis peab võimaldama võimalikult suurte tootmis-, töötlemis- ja kaubandusressursside kaasamist.

Ajutise impordi tolliprotseduur on ka peatamismenetlus, st et protseduuri ajaks on peatatud tollimaksu ja mõnel juhul ka käibemaksu ning aktsiiside maksmine, samuti on peatatud kaubanduspoliitiliste meetmete rakendamine.

Ajutise impordi tolliprotseduuri võib rakendada põhimõtteliselt kõikidele kaupadele, välja arvatud need, mille suhtes kehtib keeld. Keelatud kaubad võib liigitada kolme kategooriasse. Nendeks on veokid (välja arvatud need, millele on lubatud rakendada ajutist impordi koos tollimaksudest täieliku vabastusega), äratarvitatavad kaubad ning kaubad, mis ei säili muutmata seisundis. (Väliskaubanduse...2004: ptk 5.4.)

Ajutise impordi tolliprotseduuri reguleerivad järgmised õigusaktid:

- Nõukogu määrus (EMÜ) nr 2913/92, millega on kehtestatud ühenduse tolliseadustik, art 137 - 144.
- Komisjoni määrus (EMÜ) nr 2454/93, millega on kehtestatud ühenduse tolliseadustiku rakendussätted, art 496 – 523, 553 – 584 ja lisad 66, 67.
- Vabariigi Valitsuse 27.04.04 a määrus nr 147 Majandusliku mõjuga tolliprotseduuride rakendamise täiendavad juhised.

- Rahandusministri 30.06.06 a määrus nr 42 Tagatise esitamise, kasutamise ja vabastamise kord ning tagatise suuruse määramise ja arvutamise alused. (Ajutine import 15.10.2010)

Ajutise impordi protseduuri korral võib reekspordiks mõeldud ühendusevälist kaupa kasutada ühenduse tolliterritooriumil täieliku või osalise tollimaksuvabastusega, kohaldamata nende suhtes kas muid asjakohaste kehtivate sätetega kehtestatud makse või siis kaubanduspoliitika meetmeid, kui need ei keela kauba sisenemist ühenduse tolliterritooriumile või kauba väljaviimist ühenduse tolliterritooriumilt. (Euroopa Ühenduse tolliseadustik art 162) (edaspidi: ÜTS)

Ajutise impordi protseduuri võib kohaldada tingimusel, et kaup reeksporditakse samal kujul, nagu ta oli importimise ajal, välja arvatud kauba kasutamisest tingitud tavaline amortisatsioon (Temporary importation 23.04.2011). Tolliprotseduuri rakendamise jooksul on lubatud remont ja hooldus kauba kasutamiseks, sealhulgas seadistamine ja ülevaatus. Veel on lubatud teha toiminguid kauba säilitamiseks või kauba kasutamise tehniliste nõuete täitmise tagamiseks.

Ajutise impordi tolliprotseduuri suhtes on kohaldatud mitmeid rahvusvaheliste lepingute sätteid, mis pole alati omavahel kooskõlas. Eriti oluline on Ajutise Impordi Konventsioon, mis jõustus 27. novembril 1993. See sisaldab ühtset dokumenti, ATA – märkmikku, mida kasutatakse ajutise impordi ja transiidi tolliprotseduuride puhul. Samuti on ette nähtud tagatised impordimaksu tasumiseks juhul, kui rikutakse ajutise impordi tolliprotseduuri. (Lyons 2005: 331)

Ajutise impordi tolliprotseduuri puhul kasutatakse nii osalist, kui ka täielikku impordimaksuvabastust. Täielik maksuvabastus antakse kindlatele kaubakategooriatele. Enamlevinumad nendest on: transpordivahendid, kaubaalused, konteinerid, isiklikud asjad ja sporditarbed, katastroofiabi vahendid, meditsiinilised, kirurgilised ja laboratoorsed seadmed, loomad ja kaubad piiritsoonis kasutamiseks, heli -, kujutise - või andmekandjad, reklaammaterjal, kutse- ja teadusalased sisseseaded ja õppevahendid,

teatud tööriistad ja tootmisvahendid, teatavad kunsti -ja antiikesemed ning näitustel ja oksjonitel müüdavad kaubad (Lyons 2005: 334 – 335).

Täielikku impordimaksuvabastust saab kohaldada ka siis, kui import on juhuslik ning ajapiiranguks 3 kuud. Samuti ei tohi tohi esineda majanduslikku mõju.

Osalise imporditollimaksu vabastusega ajutist importimist võib rakendada kõikidele kaupadele, va. äratarvitatavale kaubale. Osalise imporditollimaksu vabastusega ajutise importimise puhul tasutakse 3% tollimaksu tollimaksusummast nende kalendrikuude eest, mille jooksul taotluse alusel kaupa tolliprotseduuril kasutada soovitakse (Ajutine import 15.10.2010). Lisaks tuleb tasuda ka käibemaks. Kogusumma ei tohi ületada 100% maksusummast, mis tulnuks tasuda vabasse ringlusse lubamisel. Tollivõla tekkimisel nõutakse maksusumma sisse.

Ajutise impordi rakendamisel tollideklaratsiooni esitamisega tuleb üldjuhul esitada tagatis. Ajutise sisseveo konventsiooni artikkel 1 järgi on tagatis tolli rahuldav garantii selle kohta, et kohustus tolli ees täidetakse (Ajutise sisseveo konventsioon, 22.01.2008). Rahandusministri määruse Tagatise esitamise, kasutamise ja vabastamise kord ning tagatise suuruse määramise ja arvutamise alused § 21 järgselt on limiit kauba ajutisel importimisel samaaegselt ajutise importimise tolliprotseduuril olevate kaupade pealt arvutatud suurim võimalik importimisel kogutav maksusumma. Kauba ajutisel importimisel rakendatakse toimingukoefitsienti 0,3 (Tagatise esitamise, kasutamise ja vabastamise kord ning tagatise suuruse määramise ja arvutamise alused, vastu võetud rahandusministri määrusega 30.06.2006). Kui kaup oli ajutiselt imporditud täieliku imporditollimaksu vabastusega, saab tagatiseks makstud summa kauba reeksportimisel tagasi (Temporary admission 21.04.2011).

Tagatise esitamise nõudest võib loobuda, kui tagatav summa ei ületa 500 eurot. Tagatist ei nõuta avaliku võimu esindajalt, tühjana imporditud pakendi puhul, mille tähiseid ei saa kustutada ega eemaldada, katastroofiabi vahendite puhul, mis on ette nähtud riigiasutustele või heakskiidetud organisatsioonidele, meditsiiniliste, kirurgiliste ja

laboratoorsete seadmete puhul, mis on ette nähtud haigla või meditsiinasutuste jaoks, kes neid seadmeid kiiresti vajab. Veel on tagatisest vabastatud lennu -, laevandus - või raudtee - ettevõtjatele või postiteenustele kuuluvate materjalide puhul, mida kõnealused ettevõtjad kasutavad rahvusvahelises liikluses, tingimustel et need on selgelt märgistatud. (Ajutine import 15.10.2010)

Toll määrab ajavahemiku, mille jooksul tuleb kaup, mille suhtes on kohaldatud ajutise impordi protseduuri, reeksportida või suunata järgmisele tolliprotseduurile. Nimetatud tähtaeg peab olema piisavalt pikk, et saavutada loas märgitud kasutamise eesmärki (ÜTS art 163). Ajutise impordi tolliprotseduuri võib rakendada kuni kahe aasta jooksul.

Kaks aastat on tavaliselt maksimaalne aeg, kuid tollimaksudest täieliku vabastuse korral on ette nähtud sellest tähtajast erinevad tähtajad. Kaubaalused, konteinerid ja asendustootmisvahendid tuleb reeksportida kuue kuu jooksul ning juhuslikult või erijuhtudel imporditud kaup kolme kuu jooksul. Kuni kaks kuud on ette nähtud oksjonitel, näitustel või näidisenäidise müügiks pakkumiseks ettenähtud kaup. Üritustel väljapandava või kasutatava kauba väljaviimise tähtajaks on ürituse toimumise ametlik aeg, millele lisandub kuni üks kuu enne ja kuni üks kuu pärast ürituse toimumist vastavalt selle ürituse ettevalmistamiseks ja lõpetamiseks. Isiku nõusolekul võib toll määrata lühema tähtaja. Põhjendatud juhul võib toll isiku taotluse alusel määratud tähtaega ühekordselt pikendada kuni ühe aasta võrra, et võimaldada loas märgitud tolliprotseduuri rakendamise eesmärgi saavutamist. (Väliskaubanduse...2004: ptk 5.4.2.)

Kuuekuuline lubatud tähtaeg on veel proovimüügilepinguga seotud kaupadel. Heakskiitmiseks esitatud kaupadel on tähtajaks kaks kuud. Heakskiitmiseks esitatud kauba tingimuseks on, et kauba saatja soovib kaupa müüa ning kauba saaja võib otsustada selle pärast kontrollimist osta. (Abistav...15.10.2011)

Ajutise impordi rakendamiseks esitatakse tollile tollideklaratsioon ja järgmised dokumendid:

- kauba väärtust tõendav dokument;

- ajutise impordi luba (tavalise ja ühtse loa puhul);
- kaubaveo saatedokument;
- tagatis tolli nõudmisel;
- kasutatud sõiduki (sõiduk, mis on või on olnud kantud mõne teise riigi registrisse) registreerimistunnistus;
- tolli nõudmisel muud asjasse puutuvad dokumendid.

Ajutine import tuleb lõpetada protseduuri lõppemise tähtaja saabumisel kauba reekspordiga kolmandasse riiki või siis kaubale muu tollikäitlusviisi määramisega. Muuks tollikäitlusviisiks võib olla ladustamine vabatsõonis, ladustamine tollilaos, transiit või kauba vabasse ringlusse lubamine (Ajutise...25.04.2011).

Kui tollimaksudest täieliku vabastusega ajutise impordi tolliprotseduuril olevat kaupa ei reekspordita, vaid lubatakse vabasse ringlusse, tekib importkauba suhtes tollivõlg. Tollivõlast tuleneva maksusumma arvestamisel võetakse üldjuhul aluseks kauba liik, väärtus ja kogus kaubale ajutise importimise tollideklaratsiooni aktsepteerimise päeval. Ühenduse tolliseadustiku rakendussätete kohaselt on erandiks üritustel välja pandav või kasutatav kaup, mille vabasse ringlusse lubamisel võetakse maksusumma arvutamisel aluseks kauba liik, väärtus ja kogus kauba vabasse ringlusse lubamise hetkel. Vabasse ringlusse lubatava kauba käibemaksuga maksustamine toimub analoogselt tollimaksuga, st kauba maksustamisel võetakse aluseks kauba tolliväärtus sellele ajutise importimise tolliprotseduuril rakendamise hetkel. (Väliskaubanduse...2004: ptk 5.4.4.)

Ajutise impordi tolliprotseduuril lõpetamiseks esitab loa omanik järelevalve tolliasutusele kauba, tollideklaratsiooni, ajutise impordi rakedamiseks aktsepteeritud tollideklaratsiooni ning nõutavad lisadokumendid. Ajutiselt imporditud kaupade vabasse ringlusse lubamisel tuleb tasuda ka tasandusintressi. Tasandusintressi makstakse iga ajutise impordi kalendrikuu eest tollimaksusummalt. Tasandusintressi aastane määr on rahaturgude kolmekuuline intressimäär. (Ajutine import 15.10.2010)

Kokkuvõtvalt võib öelda, et ajutise impordi tolliprotseduuri kohaldatakse ühendusevälisele reekspordiks mõeldud kaubale. Antud tolliprotseduur võimaldab reekspordiks ettenähtud välisriigi kaupa tolliterritooriumil kasutada tollimaksudest täieliku või osalise vabastuse ja kaubanduspoliitiliste meetmete rakendamiset. Ajutise impordi rakendamisel tollideklaratsiooni esitamisega tuleb üldjuhul esitada tagatis. Tagatise nõudest võib loobuda, kui tagatav summa on alla 500 euro. Ajutise impordi protseduuri võib kohaldada tingimusel, et kaup säilib muutumatul kujul, välja arvatud kauba kasutamisest tingitud tavaline amortisatsioon. Tolliprotseduuri rakendamise jooksul on lubatud remont ja hooldus kauba kasutamiseks. Ajutise impordi tolliprotseduur tuleb lõpetada protseduuri lõppemise tähtaja saabumisel kauba reekspordiga kolmandasse riiki või siis kaubale muu tollikäitlusviisi määramisega.

1.2. Load ajutise impordi rakendamiseks

Majandusliku mõjuga tolliprotseduuri rakendamiseks peab olema Tolliameti väljastatud tolliprotseduuri kasutamise luba, mis on üks tähtsamaid dokumente tolliseadustikus. See luba väljastatakse isikule, kes tagab nõuetekohased toimingud tingimusel, et tollil on võimalik majanduslike vajaduste seisukohast tarbetute haldusmeetmete rakendamiset tollikontrolli teostada.

Lubasid on kolme liiki: ühtne, tavaline ning lihtsustatud luba. Ühtne luba on eri liikmesriike hõlmav luba, kui järjestikuseid töötlemistoiminguid tehakse erinevates liikmesriikides. Ühtse loa menetlemiseks kulub kuni 60 päeva eeldusel, et taotleja on esitanud tollile kõik menetlemiseks vajalikud andmed.

Kui luba on kehtiv ainult ühes liikmesriigis, on tegemist tavalise loa. Tavalise loa menetlemiseks on tollil aega kuni 30 päeva. Tavaline luba on ette nähtud lihtsustatud tollideklaratsioonide kasutamiseks ja tollideklaratsiooni esitamiseks elektroonilise andmetöötlussüsteemi kaudu. (Väliskaubanduse...2004: ptk 5.4.3.)

Taotlus loa saamiseks tuleb esitada selle piirkonna maksu- ja tollikeskusele, kus hakatakse töötlemistoiminguid teostama. Töötlemistoimingute tegemisel mitmes töötlemise kohas, mis asuvad erinevate maksu- ja tollikeskuste piirkondades, esitatakse taotlus sellele maksu- ja tollikeskusele, kelle piirkonnas asub esimese töötlemistoimingu tegemise koht. Nimetatud maksu- ja tollikeskus edastab taotluse seisukoha saamiseks loa väljastamise kohta nendele maksu- ja tollikeskustele, kelle piirkonnas asuvad ülejäänud töötlemise kohad. (Majandusliku mõjuga tolliprotseduuride rakendamise täiendavad juhised, vastu võetud Vabariigi Valitsuse määrusega 27.04.2004) (edaspidi: tolliprotseduuride rakendamise juhised)

Tolliprotseduuride rakendamise juhiste kohaselt vaadatakse tolliasutuses, kuhu taotlus esitati, taotlus läbi ning tehakse loa väljastamiseks vajalike andmete saamiseks päring äriregistri keskandmebaasi. Tavalise loa korral hindab toll tolliprotseduuri rakendamise põhjendatust ning peatamismenetluse korral määrab üldjuhul tagatise suuruse. Lihtsustatud loa taotlemisel ajutise impordi korral märgitakse taotlusele viide ühenduse tolliseadustiku rakendussätete vastavale artiklile, mille alusel taotletakse täielikku vabastust tollimaksudest.

Tolliasutus, kuhu taotlus esitati, teeb otsuse loa väljastamise või taotluse tagasilükkamise kohta ja toimetab selle loa taotlejale kätte seaduses sätestatud tähtaja jooksul. Taotluse rahuldamata jätmisel põhjendab toll oma otsust. Loa väljastab maksu- ja tollikeskuse juhataja. (Tolliprotseduuride rakendamise juhised § 4)

Loa kehtivusaja pikendamiseks esitatakse taotlus hiljemalt üks kuu enne loa kehtivusaja lõppemist ja loal olevate andmete muutmiseks hiljemalt kümne kalendripäeva jooksul pärast loal märgitud andmete muutumist. Toll võib lisaks taotlusele nõuda täiendavate andmete esitamist. Maksu- ja tollikeskus väljastab uue loa või muudab andmeid kehtival loal, tehes otsuse loa muutmise kohta kümne kalendripäeva jooksul nimetatud taotluse saamise päevast arvates. Kui loal olevate andmete muutumise tõttu peab toll hindama majanduslikke tingimusi ühenduse tolliseadustiku mõistes, väljastab toll uue loa või teeb loa väljastamisest keeldumise otsuse seaduses sätestatud tähtaja jooksul.

Tolliprotseduuride rakendamise juhiste § 7 kohaselt ei ole lubatud kaupa protseduurile deklareerida, kui toll on peatanud loa kehtivuse. Protseduuril olevat kaupa võib edasi töödelda või kasutada. Vastavalt «Tolliseaduse» § 52 lõikele 2 tunnistab loa kehtetuks maksu- ja tollikeskuse juhataja oma kirjaliku motiveeritud otsusega. Otsus loa kehtivuse peatamise või loa kehtetuks tunnistamise kohta toimetatakse loa omanikule viivitamata kätte. (Tolliprotseduuride rakendamise juhised)

Tolliseaduse §52 lg 2 kohaselt tunnistab toll asjakohase loa kehtetuks, kui isik ei esita tagatise määramise otsuses näidatud tähtpäevaks tolli rahuldavat tagatist. Toll tunnistab loa kehtetuks ka juhul, kui loa andmise tingimused ei olnud enam täidetud. Kui isik ei soovi enam majandusliku mõjuga tolliprotseduuri kasutada või tolliladu pidada, esitab ta loa kehtetuks tunnistamiseks kirjaliku taotluse. (Tolliseadus, 13.04.2004)

Lihtsustatud luba on ühekordseteks parandus- või käitlemistoiminguteks lihtsustatud korras väljastatav luba. Lihtsustatud loa saamiseks esitatakse täielikult täidetud tollideklaratsioon taotleja asukohajärgsele tolliasutusele või tolliasutusele, mille piirkonnas kaup asub. Kui ajutise impordi rakendamise eesmärk vastab tollieeskirjades ette nähtud nõuetele, peetakse selle tollideklaratsiooni aktsepteerimist lihtsustatud loa väljastamiseks. Lihtsustatud luba on ette nähtud kõikide kaupade ajutiseks impordiks, kui ei kasutata lihtsustatud tollideklaratsioone ega tollideklaratsiooni esitamist elektroonilise andmetöötlussüsteemi kaudu. (Väliskaubanduse...2004: ptk 5.4.3.)

Ajutine import võib toimuda ka ajutise sisseveo konventsioonist tuleneva ATA-märkmiku alusel. ATA-märkmik on rahvusvaheline ajutise impordi dokument, mis on oma nime saanud prantsusekeelsetest sõnadest *admission temporaire* ja inglisekeelsetest sõnadest *temporary admission* (tõlkes *ajutine sissevedu*).

ATA-märkmik võimaldab teatud kaupu lihtsustatud korras ajutiselt ühest riigist teise toimetada. Nendeks kaubagrupid on näituste ja messide eksponaadid, kaubanäidised ning professionaalsed töövahendid. See hõlmab peaaegu kõike: arvuteid,

remonditööriistu, fotograafia- ja filmiseadmeid, muusikariistu, tööstusmasinaid, sõidukeid, ehteid, rõivaid, meditsiinilisi abivahendeid, võidusõiduhobuseid, vanu meistriteoseid, eelajaloolisi säilmeid, balletikostüüme ning ansambelite helisüsteeme (ATA...17.04.2011).

Omades ATA-märkmikku, on selle omanik vabastatud ajutise ekspordideklaratsiooni vormistamisest lähteriigis ning ajutise sisseveo riigis nõutavate rahvuslike tollidokumentide vormistamisest. Samuti tagab ATA-märkmik rahvusvahelise garantii sissetoodavatele kaupadele, mis katab rahvuslikud tollimaksud ning muud ettenähtud maksud. Toimib ka kaupade transiitveo puhul. Eestis tegeleb ATA-märkmiku väljastamisega Eesti Kaubandus-Tööstuskoda. ATA-märkmik on tasuline, selle hind sõltub märkmikku kantud kaupade väärtuste kogusummast, kasutuskordade arvust ning transiitriikide hulgast. ATA-märkmiku hinnale tuleb lisaks tasuda garantiikindlustuse makse. (Eesti...17.04.2011)

ATA-märkmik väljastatakse kuni üheks aastaks, aasta jooksul saab ühe märkmikuga teha mitu reisi. ATA-märkmikuga saab kaupu viia kõikidesse ATA-märkmiku süsteemiga liitunud riikidesse. Liitunud riike on praegusel hetkel 70. Kui kaup liigub Euroopa Liidus ajutiselt ühest liikmesriigist teise, ega välju Euroopa Liidu territooriumilt, siis ATA-märkmikku ei vormistata.

Seega võib öelda, et ATA-märkmik on rahvusvahelise kaubanduse arendamise vahend. See võimaldab ettevõtjal tutvustada oma toodangut lihtsustatud korras välisurgudel ning seeläbi leida uusi võimalikke välispartnereid. Samuti annab ATA-märkmik võimaluse osaleda välisnäitustel, spordi-ja muusikaüritustel, festivalidel ning võimaldab tutvustada kohalikku kultuuri välisriikides.

Lisaks juba eelpool kirjutatule saab tollideklaratsiooni esitada suulise deklareerimisega ning muu toiminguna deklareerimisega. Suulise deklareerimise korral esitatakse sisenemistolliasutusele taotlus. Taotlust ei pea esitama kaupade puhul, mida lubatakse ajutiselt importida muu toimingu abil. Taotlus vormistatakse kahes eksemplaris. Ametnik

registreerib taotluse, teeb taotlusele oma märkmed ja tagastab ühe eksemplari deklarandile. Suuliselt deklareeritud kauba reekspordil tuleb tollile esitada eelnevalt tolli poolt kinnitatud taotlus selleks, et registreerida ajutiselt imporditud kauba väljumine. Kui isiklikud esemed, sportimiseks imporditud kaup või transpordivahendid deklareeritakse protseduurile suuliselt või muu toiminguga, võib toll nõuda tollideklaratsiooni esitamist, kui asi on seotud suurte imporditollimaksude summadega või esineb tõsine oht, et protseduuriga seotud kohustusi ei täideta. (Ajutine import 15.10.2010)

Suuliselt võib deklareerida järgmisi kaupu (Ajutine...15.04.2011):

- loomad karjatamiseks ja töötegemiseks;
- seadmed, mille omaniku elu- või asukoht on piirivööndis;
- täidetud pakendid, millel on püsivad ja kustumatud tähised;
- raadio- ja televisioonisaadete tootmise ja edastamise seadmed ning eelnimetatud eesmärgiks kohandatud sõidukid ja nende varustus;
- instrumendid ja aparaadid, mis on arstidele vajalikud organite siirdamist ootavate patsientide abistamiseks;
- kaubad, mida võib deklareerida muu toiminguga;
- muu tolli poolt lubatud kaup.

Muu toiminguna deklareerimine toimub piiril paiknevas tolliasutuses. Toll ei nõua kauba, kirjaliku tollideklaratsiooni ega muude dokumentide esitamist. Muu toiminguna deklareerimisel ei ole vaja eraldi tolli luba. Muu toiminguna deklareeritakse tavaliselt reisijate isiklike asju ja sporditarbeid, kaubaaluseid, konteinereid ja veokeid. Muu toiminguna deklareerimine tähendab tavaliselt seda, et reisija valib piiril paiknevas tolliasutuses roheline tollikoridori.

Kokkuvõtvalt võib öelda, et ajutise impordi tolliprotseduuri rakendamiseks on vaja ajutise impordi luba. Luba võib olla ühtne, tavaline või lihtsustatud luba. Ühtse ja tavalise loa väljastab kauba asukohajärgne tolliasutus. Kui kõik nõutavad tingimused pole täidetud, võib toll loa kehtivuse peatada või kehtetuks tunnistada. Lihtsustatud loa väljastamiseks loetakse täielikult täidetud tollideklaratsiooni aktsepteerimist. Üheks

ajutise impordi tolliprotseduuri rakendamise loaks on ka ajutise sisseveo konventsioonist tuleneva ATA-märkmiku kasutamine. Lisaks eelpool nimetatutele kasutatakse veel suulist deklareerimist ning deklareerimist muu toiminguna. Suulise deklareerimise korral esitatakse tavaliselt sisenemistolliasutusele taotlus, mis vormistatakse kahes eksemplaris. Taotlust ei pea esitama kaupade puhul, mida lubatakse ajutiselt importida muu toimingu abil. Muu toiminguna deklareerimisel ei ole vaja eraldi tolli luba.

2. AJUTISE IMPORDI TOLLIPROTSEDUURI KASUTAMINE

2.1. Ajutise impordi tolliprotseduuri kasutamine 2008 – 2010

Ajutise impordi tolliprotseduuri saab rakendada peaaegu kõikidele kolmandatest riikidest toodavatele kaupadele. Esimeses peatükis said üles loetletud need kaubad, mida on keelatud ajutiselt importida. Nendeks on veokid (välja arvatud need, millele on lubatud rakendada ajutist importi koos tollimaksudest täieliku vabastusega), äratarvitatavad kaubad ning kaubad, mis ei säili muutmata seisundis. Kõiki teisi ühenduseväliseid kaupu, millele on rakendatud ajutise impordi tolliprotseduuri, saab kasutada täieliku või osalise tollimaksuvabastusega.

Kas Eesti importöörid kasutavad ajutise impordi tolliprotseduuri tihti? Palju on neid isikuid, kes seda tolliprotseduuri kasutavad? Mida ja kui palju ajutiselt imporditakse? Selleks, et neile küsimustele vastust leida, analüüsitakse järgnevalt ajutise impordi tolliprotseduuri kasutamist Eestis kolme viimase aasta jooksul.

Analüüsiks kasutatavad andmed sisaldavad ainult neid protseduuri kasutamise juhte, mille korral on protseduuri rakendamiseks esitatud tollideklaratsioon. Seetõttu ei sisalda analüüs neid ajutise impordi juhte, mis on esitatud tolliprotseduurile suulise deklareerimisega ja muu toiminguna deklareerimisega. Tavaliselt on nendeks kaupadeks reisijate isiklikud esemed, sporditarbed jne.

Kui palju esitati ajutise impordi tolliprotseduurile deklaratsioone, milline oli ajutiselt imporditud kaupade kogus ning kui suur oli protseduurile esitatud kaupade statistiline väärtus, selgub üldandmetest tabeli kujul (Tabel 1) ajutise impordi tolliprotseduuri kohta Eestis aastatel 2008 – 2010.

Tabel 1. Deklaratsioonide arv, kaupade netokogus kilogrammides ning kaupade statistiline väärtus eesti kroonides (edaspidi krooni) (autori koostatud: Järelepärimine 1...2011)

Aasta	Deklaratsioonide arv	Netokogus	Statistiline väärtus
2008	340	5 863 439	107 673 951
2009	148	15 136 517	203 979 032
2010	209	2 087 868	27 814 390
Kokku	697	23 087 824	339 467 373

Kolme aasta lõikes on kõige rohkem deklaratsioone (340) esitatud aastal 2008, kõige vähem (148) aastal 2009. Kuigi deklaratsioone esitati aastal 2009 kõige vähem, on koguseliselt (ligikaudu 5,8 miljonit kg) ja ka statistiliselt väärtuselt enim (ligikaudu 204 miljonit krooni) kaupu ajutiselt imporditud just sellel aastal.

Kuna vaadeldavad andmed sisaldavad kaubakoode, oli vaja teada saada ka kaubakoodide tähendus. Selleks kasutas autor Maksu- ja Tolliameti kodulehel asuvat Eesti Tollitariifistikku (Eesti Tollitariifistik 07.02.2011).

Järgnevalt ülevaade kaubagrupidest, mille ajutine import statistilise väärtuse põhjal oli suurim. Tabelid on koostatud aastate lõikes ning statistiline väärtus on eesti kroonides.

Tabel 2. Enim imporditud kaubagrupid statistilise väärtuse järgi eesti kroonides aastal 2008 (autori koostatud: Järelepärimine 2...2011)

Kaubakood	Kaubagrupp	Statistiline väärtus
8901901000	Külmutuslaevad meresõiduks	72 018 651
8467111000	Käsiinstrumendid metallitööks	7 402 682
8479908090	Eriotstarbeliste seadmete osad	5 196 854
9701100000	Maalid ja joonistused	4 107 698
9617001900	Termosed, vaakumanumad	3 628 387

Aastal 2008 oli kõrgema statistilise väärtusega kaubagrupp, mida deklareeriti ajutise impordi tolliprotseduurile, külmutuslaevad meresõiduks (Tabel 2). Meresõiduks ettenähtud külmutuslaevade statistiline väärtus oli ligikaudu 72 miljonit krooni. Selgituseks võib veel lisada, et külmutuslaevu imporditi neljal korral. Sellele järgnesid käsiinstrumendid metallitöök (7,4 miljonit), eriotstarbeliste seadmete osad (5,2 miljonit), maalid ja joonistused (4,1 miljonit) ning termosed, vaakumanumad (3,6 miljonit). Võrdluseks võib tuua ka väikseima statistilise väärtusega kaaubagrupid. Nendeks olid liitmikega painduvad torud ja voolikud (39 krooni) ning pudelid, kanistrid jms mahutid, mahuga üle 2 liitri (69 krooni). Kuna autori arvates ei oma viimati nimetatud suurt tähtsust, vaid on lihtsalt võrdluseks, siis pole autori poolt nendest eraldi tabelleid koostatud.

Tabel 3. Enim imporditud kaubagrupid statistilise väärtuse järgi eesti kroonides aastal 2009 (autori koostatud: Järelepärimine 2...2011)

Kaubakood	Kaubagrupp	Statistiline väärtus
8901901000	Külmutuslaevad meresõiduks	121 239 079
9701100000	Maalid ja joonistused	41 419 683
8604000000	Raudteevagunid hooldustöödeks	19 213342
8702101100	Uued mootorsõidukid inimeste veoks	4 393 878
9023008090	Näituste seadmed ja mudelid	1 711 358

Aastal 2009 oli ajutiselt imporditud kõrgema statistilise väärtusega kaubagrupiks, nagu ka aastal 2008, külmutuslaevad meresõiduks (Tabel 3). Selle kaubagrupi statistiliseks väärtuseks oli ligikaudu 121 miljonit krooni. Sellel aastal deklareeriti külmutuslaevu ajutise impordi tolliprotseduurile üheksal korral. Järgmisteks kaubagruppideks olid maalid ja joonistused (41,4 miljonit), raudteevagunid hooldustöödeks (19,2 miljonit), uued mootorsõidukid vähemalt 10 inimeses veoks (4,4 miljonit) ning näituste seadmed ja mudelid (1,7 miljonit). Väikseima statistilise väärtusega kaubagruppideks olid kastid, karbid jms puitpakendid (115 krooni) ning nõörid, paelad, kõied, trossid (172 krooni).

Tabel 4. Enim imporditud kaubagrupid statistilise väärtuse järgi eesti kroonides aastal 2010 (autori koostatud: Järelepärimine 2...2011)

Kaubakood	Kaubagrupp	Statistiline väärtus
9508900000	Lõbustuspargi atraktsioonid	5 068 396
9705000090	Kollektsiooniobjektid	2 830 025
8703231900	Uued mootorsõidukid reisijateveoks	2 748 699
8905109000	Bagerid	2 314 240
8472907000	Kontoriseadmed	1 486 427

Aastal 2010 oli kõrgema statistilise väärtusega kaubagrupp, mida deklareeriti ajutise impordi tolliprotseduurile, lõbustuspargi atraktsioonid. Selle kaubagrupi statistiliseks väärtuseks oli veidi üle 5 miljoni eesti krooni. Sellele järgnesid kollektsiooniobjektid (2,8 miljonit), uued mootorsõidukid reisijateveoks (2,7 miljonit), bagerid (2,3 miljonit) ning kontoriseadmed (1,5 miljonit). Väikseima statistilise väärtusega kaubagruppideks olid trafod, staatilised muundurid (116 krooni) ning telekommunikatsioonis kasutatavad pistikühendustega isoleeritud elektrijuhtmed pingele kuni 1000 volti (samuti 116 krooni).

Andmeid analüüsid selgus, et ühte kaubagruppi oli deklareeritud ajutise impordi tolliprotseduurile igas kuus kõigi kolme aasta lõikes. Selleks kaubagrupiks olid puitalused ning kaubaaluste ääred. Kauba netokoguseks oli 725 462 kg ning statistiliseks väärtuseks 5 019 292 krooni. Puitaluseid ning kaubaaluste ääri imporditi ajutiselt 393 korral.

Lähteriike, kust kaupu ajutiselt imporditi, oli kokku 50. Riigid, kust kõige rohkem kaupu ajutiselt imporditi, olid järgmised. Esikohal oli Ukraina, see oli lähteriigiks 336 korral. Ligikaudu 98% nendest kordadest ehk siis 329 korda oli tegemist eelmises lõigus mainitud puitaluste ning kaubaaluste äärtega. Ukrainale järgnesid Venemaa (151 korral), Valgevene (75 korral), Ameerika Ühendriigid (69 korral) ning Šveits (27 korral). Paljud riigid (nt Brasiilia, Jordaania, Tai, Singapur) on esindatud lähteriigina ainult üks kord.

Päritoluriike, kust ajutiselt imporditud kaup pärines, oli kokku 47. Sarnaselt lähteriikidega hõivas esikoha ka siin Ukraina, mis oli päritoluriigiks 334 korral. Nii nagu lähteriikide puhul, oli ka siin 329 korral tegemist puitaluste ja kaubaaluste äärtega. Ukrainale järgnesid Venemaa (125 korral), Ameerika Ühendriigid (77 korral), Valgevene (73 korral) ning Kanada (24 korral) ja Šveits (samuti 24 korral). Nii, nagu lähteriiginagi, esinesid paljud riigid (nt Bosnia ja Hertsegoviina, Uzbekistan, Iirimaa) ainult üks kord päritoluriigina.

Sesoonsuse väljaselgitamiseks olid saadud andmed esitatud kuude kaupa. Järgnevalt ülevaade esitatud deklaratsioonidest ning kaubakirjetest kuude lõikes. Kaubakirjed näitavad, et ühel deklaratsioonil võib olla mitu erinevat kaubaartiklit.

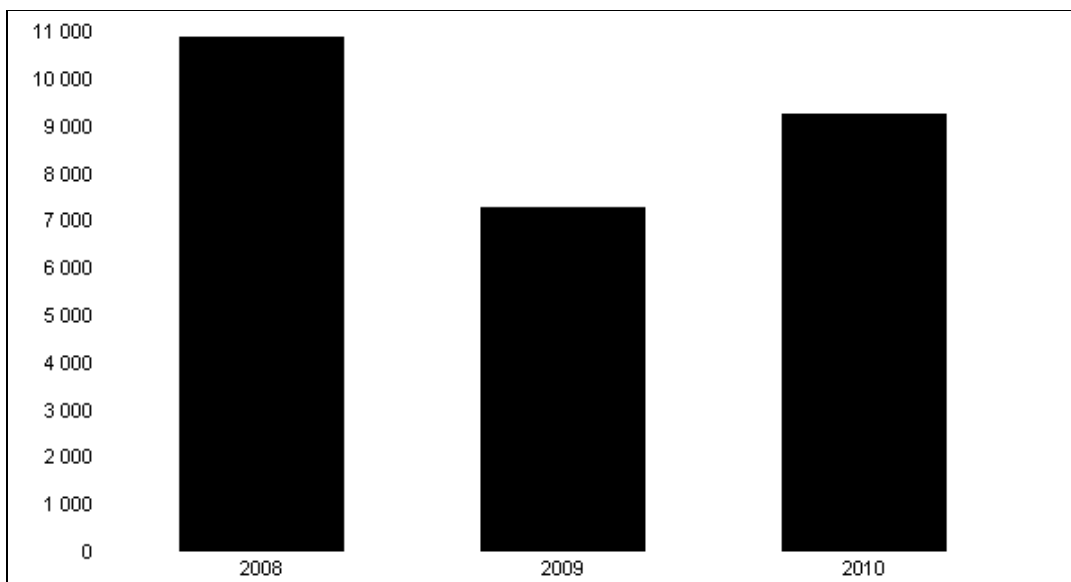
Tabel 5. Esitatud deklaratsioonid ja kaubakirjed kuude lõikes kokku aastatel 2008 – 2010 (autori koostatud: Järelepärimine 1...2011)

Kuu	Deklaratsioonid	Kaubakirjed
Jaanuar	41	47
Veebruar	37	40
Märts	51	66
Aprill	47	56
Mai	46	80
Juuni	48	81
Juuli	52	56
August	62	62
September	62	105
Oktoober	61	67
November	117	145
Detsember	63	74

Olemasolevate andmete põhjal (Tabel 5) on näha, et kõige rohkem deklaratsioone on esitatud novembris. Sellel kuul on deklareeritud ajutist importi 117 korral ning kaubakirjeid on 145. Kõige vähem deklareeriti kaupu veebruaris (37 korral) ning kaubakirjeid oli siis 40. Kuude kaupa aastate lõikes on deklaratsioonide arv küllaltki erinev, andmete põhjal võib öelda, et kindlatel hooaegadel samasuguseid imporditavaid kaupu pole.

Kuna novembris oli deklaratsioone teiste kuudega võrreldes peaaegu kaks korda rohkem, tekkis küsimus, et millist kaupa siis ikkagi imporditi. Kaubakoode uurides selgus, et peaaegu 3/4 novembris ajutiselt imporditud kaupadest moodustasid foto- ja kinokaubad – valgustatud ja ilmutatud kinofilmid, plaadid, lindid ning muud heli- ja infokandjad. Siinkohal julgub autor väita, et tegemist on kaupadega, mida kasutatakse filmifestivali korraldamiseks. Alates 1997. aastast toimub Tallinnas iga-aastane rahvusvaheline Pimedate Ööde Filmifestival. Toimumisajaks on alati novembri lõpp ja detsembri algus.

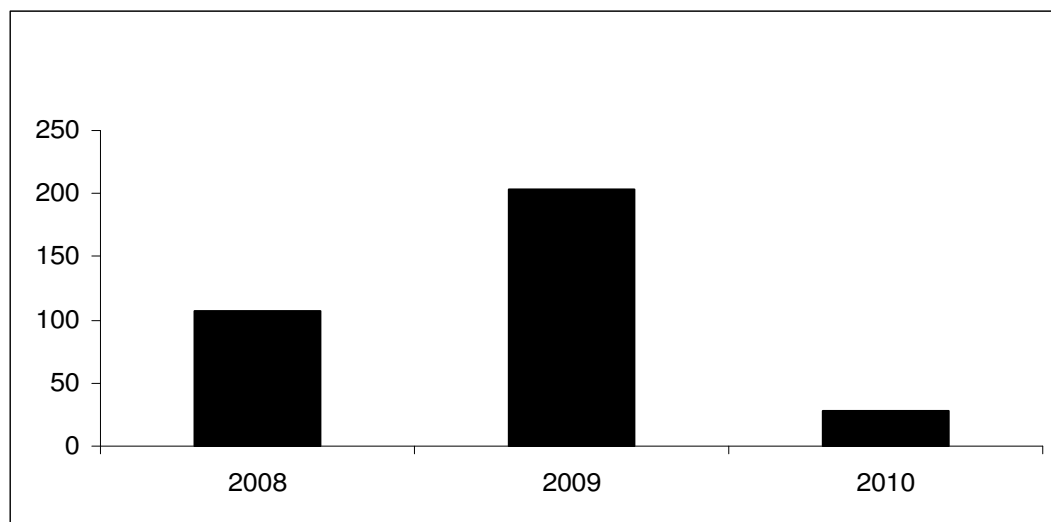
Statistikaameti andmetel (Joonis 1) on Eestisse aastatel 2008 – 2010 imporditud kaupu ligikaudu 27 410 miljoni euro eest. Kroonidesse arvestatult on summaks ligikaudu 428 874,87 miljonit.

Joonis 1. Import aastatel 2008 – 2010 miljonites eurodes (Import... 18.04.2011)

Aastal 2008 imporditi kaupu 10 896,4 miljoni euro eest. 2009. aastal oli summaks 7272,1 miljonit ning aastal 2010 maksti imporditud kaupade eest 9241,8 miljonit eurot. Kroonidesse arvestatult on summaks ligikaudu 428 874,87 miljonit.

Ajutise impordi tolliprotseduuriga on Maksu- ja Tolliameti andmetel (Joonis 2) Eestisse aastatel 2008 – 2010 kaupa toodud ligikaudu 339,5 miljoni krooni eest.

Joonis 2. Ajutine import aastatel 2008 – 2010 miljonites kroonides. (autori koostatud: Järelepärimine 1...2011)

Joonised 1 ja 2 on toodud töösse, et selgitada, kui suure osa moodustab viimase kolme aasta jooksul ajutine import koguimpordist. Koguimpordi moodustab impordi ning ajutise impordi summa ning aastatel 2008 – 2010 oli see kokku 429214,37 miljonit krooni. Ajutine import oli 339,5 miljonit krooni. Seega moodustab ajutise impordi summa koguimpordi summast ainult 0,079 %.

Selleks, et ajutise impordi tolliprotseduuri rakendada, on vaja importööre, kes seda protseduuri kasutavad. Viimase kolme aasta jooksul on neid isikuid, kes ajutise impordi protseduuri kasutasid, vähe. Erinevaid importööre (Tabel 6) oli aastate lõikes peaaegu võrdselt.

Tabel 6. Importööride arv aastatel 2008 – 2010 (autori koostatud: Järelepärimine 1...2011)

Aasta	Importööride arv
2008	49
2009	43
2010	49

2008. ja 2010. aastal oli neid võrdselt 49 ning aastal 2009 kuue võrra vähem ehk 43. Siit järeldub, et Eesti ettevõtluses kasutab ajutise impordi tolliprotseduuri vähe isikuid. Kindlasti on selles oma mõju ka juba möödunud majandus- ja finantskriisil, mis on muutnud ettevõtjad ettevaatlikumaks ja vähendanud nende riskialtisust. Põhjus võib olla ka ettevõtjate teadmatuses.

Kokkuvõtvalt võib kolme viimase aasta ajutise impordi tolliprotseduuri kasutamise kohta öelda, et kõige rohkem deklaratsioone (340) esitati aastal 2008, kõige vähem (148) aastal 2009. Koguseliselt (ligikaudu 5,8 miljonit kg) ja ka statistiliselt väärtuselt enim (ligikaudu 204 miljonit krooni) kaupu imporditi ajutiselt 2009. aastal. Andmeid analüüsid selgus, et enim imporditud kaubagruppideks aastatel 2008 – 2010 olid statistilise väärtuse järgi külmutuslaevad meresõiduks, maalid ja joonistused ning raudteevagunid hooldustöödeks. Lähteriike, kust kaupu ajutiselt imporditi, oli kokku 50 ning kauba päritoluriike oli 47. Sesoonsust ajutiselt imporditavatel kaupadel ei täheldatud. Kõige rohkem deklaratsioone kolme aasta lõikes esitati novemris (117) ja kõige vähem veebruaris (37). Ajutise impordi ning koguimpordi võrdlusel selgus, et ajutine import moodustab koguimpordist ainult 0,079 %. Erinevaid importööre oli aastate lõikes peaaegu võrdselt: 2008. ja 2010. aastal oli neid 49 ning 2009. aastal 43.

2.2. Protseduuri kasutamise tõhustamine

Eesti viimaste aastate majandust on mõjutanud ülemaailmne majandus- ja finantskriis. Nüüd, mil kriisist on juba toibunud, tuleks leida veelgi rohkem erinevaid võimalusi majanduse elavdamiseks. Üheks selliseks võimaluseks võiks olla ajutise impordi tolliprotseduuri tõhusam kasutamine. Eestis on vähe ettevõtjaid, kes nimetatud protseduuri kasutavad. Antud protseduur võimaldab ajutiseks kasutamiseks riiki sisse tuua erinevaid töötlemis- ning tootmisvahendeid. Sissetoodavad kaubad vabastatakse täielikult või osaliselt imporditollimaksust, mis on ettevõtlust soodustavaks asjaoluks.

Aastatel 2008 – 2010 on mõnigal määral ajutiselt sisse veetud maantee-, raudtee-, ja meretranspordivahendeid. Nende seas raudtee- ja trammivedureid ning veeremi osasid, raudtee ja trammi järelveetavaid reisi-, kauba- ja platvormvaguneid, mootorsõidukeid reisijate- ja kaubaveoks, haagiseid ja poolhaagiseid ning nende osasid. Neid kaubaartikleid tuleks ka edaspidi ajutiselt importida. Neile peaks lisaks sisse tooma ka eriotstarbelisi sõidukeid, nt teepuhastuseks, lumekoristuseks. Möödunud lumerohke talv näitas, et olemasolevatest lumekoristusmasinatest ei piisa, eriti kui on tegemist kriisiolukorraga. Samuti peaksid igas piiri- ja tollipunktis olema statsionaarsed röntgenautod, et neid saaks kohe vajadusel kasutada ning ei peaks pidevalt ühest kohast teise transportima ja seeläbi ressursse raiskama.

Väga tähtsateks kaubaartikliteks on ka meditsiinilised, kirurgilised ja laboratoorsed seadmed. Kuna meditsiiniastutustel pole piisavalt rahalisi vahendeid kalli aparatuuri soetamiseks, võiks ka neid ajutiselt importida. Rahva tervis mõjutab riiki nii otseselt kui ka kaudselt.

Paljudes koolides puuduvad kaasaegsed õppevahendid, eriti just füüsika- ja keemiatundides kasutamiseks. Olukorra parandamiseks oleks otstarbekas ajutiselt sisse vedada ka kutse- ja teadusalaseid sisseseadeid ja õppevahendeid.

Statistikaameti andmetel (Eesti...2010: 227) näitab vahetarbekaupade suur osatähtsus Eesti väliskaubanduses, et majanduses on oluline roll töötleva tööstusel. Viimastel aastatel on Eesti üheks enim imporditud kaubagrupiks masinad ja seadmed, mis moodustab koguimpordist ligikaudu 20 %.

Masinad, mehaanilised seadmed ja elektriseadmed on kaubad, mida on viimastel aastatel ka küll ajutiselt imporditud, kuid seda on tehtud liiga vähe. Sellesse kaubagruppi kuuluvad seadmed tekstiili, paberi, metalli, naha jne töötlemiseks. Samuti ka mitmesugused tööpingid ning käsiinstrumendid.

Üheks põhjuseks, miks ajutise impordi tolliprotseduuri nii vähe on kasutatud, võib olla see, et suure osatähtsuse Eesti kaubavahetusest moodustavad Euroopa Liidu riigid. Aastal 2009 moodustas import Euroopa Liidu riikidest 80 % koguimpordist (Eesti...2010: 227).

Selleks, et anda piltlik ülevaade, kui suure osa moodustab ajutine import koguimpordist ning kui palju imporditakse Euroopa Liidu riikidest, analüüsib autor seda näitena ühe kindla kaubagrupi põhjal. Sesoonsust uurides selgus, et kõige rohkem deklaratsioone esitati novembris ning ligikaudu 3/4 sellel kuu ajutiselt imporditud kaupadest moodustasid foto- ja kinokaubad. Seetõttu saigi valitud analüüsitavaks kaubagrupiks grupp 85, mille moodustavad elektrimasinad ja -seadmed, nende osad; helisalvestus- ja taasesitusseadmed, telepildi ja -heli salvestus- ja taasesitusseadmed, nende osad ja tarvikud.

Kolme viimase aasta jooksul on Statistikaameti andmetel (Kaupade...18.04.2011) sellesse kaubagruppi kuuluvaid kaupu deklareeritud ajutise impordi tolliprotseduurile kokku 4,75 miljoni krooni eest. Kokku oli imporditud elektrimasinaid ja -seadmeid ning nende osasid aastatel 2008 – 2010 ligikaudu 3,59 miljardi euro ehk siis 56,17 miljardi krooni eest. Euroopa Liidu riikidest sisse veetava kauba osa sellest oli 3,02 miljardit eurot ehk siis 47,25 miljardit krooni. Seega jäi ühendusevälistest riikidest imporditud kaupade osaks 8,92 miljardit krooni. Nii saabki öelda, et ajutise impordi tolliprotseduuriga sisse

toodud kaupade väärtus, mis oli 4,75 miljonit krooni, moodustab koguimpordist, mille väärtuseks oli 56,17 miljardit krooni, ainult ligikaudu 0,084 %. Statistikaameti andmetele (Eesti...2010: 227 - 228) on viimastel aastatel tootmisvahenditesse investeerimine tunduvalt vähenenud ning see võib tulevikus mõjutada Eesti ettevõtete konkurentsivõimet. Sellele faktile tuginedes julgeb autor väita, et ajutise impordi tolliprotseduuri tõhusam kasutamine aitaks kaasa Eesti ettevõtluse konkurentsivõime tugevnemisele.

Nagu eelnevalt selgus, imporditakse Eestisse 80 % ulatuses koguimpordist kaupu Euroopa Liidu riikidest. Sellisel juhul on kaup samuti imporditollimaksudest vabastatud. Milleks siis üldse impordida ühenduseväliseid kaupu? Põhjus on väga lihtne: Euroopa Liidus ei toodeta kõiki kaubaartikleid ning selle tõttu peabki teatud kaupu importima kolmandatest riikidest. Siit järeldub, et ajutise impordi tolliprotseduuri rakendamisega on võimalik neid ühenduseväliseid kaupu, mida Euroopa Liidus ei toodeta, ajutiselt sisse vedada ning tähtaja möödudes tuleb kaup reeksportida. Kui importööril tekib vajadus kaupa peale ajutiseks impordiks lubatud tähtaega oma tegevuses edasi kasutada, eksisteerib võimalus, et kaupa ei reeksportita. Ajutiselt imporditud kaubale võib rakendada ka muid tollikäitlusviise, nt vabasse ringlusse lubamist. Sellisel juhul esitab importöör tollilasutusele tollideklaratsiooni, tasub tollimaksu, käibemaksu ning vajadusel tasandusintressi.

Selleks, et protseduuri kasutamist veel tõhusamaks muuta, tuleks suurendada importööride arvu. Kuna ajutise impordi tolliprotseduuri vähese kasutamise üheks põhjuseks võib olla ettevõtjate teadmatus, võiks ettevõtlusega seotud isikutele korraldada teabepäevi. Siis saaksid ettevõtjad teada, milleks ja kuidas ajutise impordi tolliprotseduuri kasutatakse, millised tingimused peavad olema selleks täidetud, milliseid dokumente on selle protseduuri rakendamiseks tarvis. Väga tähtis on ettevõtjale ka teadmine, kas imporditavale kaubale rakendatakse täielikku või osalist imporditollimaksuvabastust ning mis tingimustel nõuab tolliasutus tagatise maksmist.

Kokkuvõtvalt võib öelda, et ajutise impordi tolliprotseduuri tõhustamiseks tuleks ka edaspidi ajutiselt sisse vedada maantee-, raudtee-, ja meretranspordivahendeid; eriotstarbelisi sõidukeid; meditsiinilisi, kirurgilisi ja laboratoorseid seadmeid; kutse- ja teadusalaseid sisseseadeid ja õppevahendeid; elektrimasinaid ja –seadmeid ning nende osasid. Protseduuri kasutamise tõhustamiseks tuleks suurendada importööride arvu. Kuna ajutise impordi tolliprotseduuri vähese kasutamise üheks põhjuseks võib olla ettevõtjate teadmatus, võiks ettevõtlusega seotud isikutele korraldada teabepäevi. Siis saaksid ettevõtjad teada, milleks ja kuidas ajutise impordi tolliprotseduuri kasutatakse, millised tingimused peavad olema selleks täidetud, milliseid dokumente on selle protseduuri rakendamiseks tarvis. Ajutise impordi tolliprotseduuri tõhusam kasutamine võimaldaks kaasata suuremaid tootmis - ja töötlemisressursse ning aitaks kaasa Eesti ettevõtluse konkurentsivõime tugevnemisele.

KOKKUVÕTE

Töö teemaks oli ajutise impordi tolliprotseduur ning selle tolliprotseduuri kasutamine Eestis. Ajutine import on üks viiest majandusliku mõjuga tolliprotseduurist, mille rakendamine aitab saavutada kindlat eesmärki ning muudab selle abil kauba maksustamise õiglasemaks. Protseduur võimaldab reekspordiks ettenähtud välisriigi kaupa kasutada tollimaksudest täielikus või osalises vabastuses ja kaubanduspoliitiliste meetmete rakendamiseta. Ajutiselt imporditud kaupa ei tohi tolliterritooriumil viibimise ajal töödelda ega muuta, erandiks on kauba kasutamisest tingitud tavaline kulumine ehk amortisatsioon.

Teema aktuaalsus seisnes selles, et ajutise impordi tolliprotseduuri abil on võimalik kasutada suuremaid tootmis- ja töötlemisressursse. See on omakorda peale majanduslanguse toimumist üheks majanduse elavdamise võimaluseks.

Probleemiks oli, et ajutise impordi tolliprotseduuri kasutatakse tänases majandussituatsioonis põhjendamatult vähe. Ajutise impordi tolliprotseduuri abil saab ajutiselt sisse vedada erinevaid tootmis- ja töötlemisvahendeid. Näiteks on võimalik täieliku tollimaksuvabastusega ajutiselt importida professionaalseid töövahendeid, laboriseadmeid, eritööriistu, varuosi, pakendeid jne. Osalise imporditollimaksu vabastusega ajutisel importimisel tuleb tasuda ainult 3% tollimaksu tollimaksusummast nende kalendrikuude eest, mille jooksul kaupa tolliprotseduuril kasutatakse.

Töö eesmärgiks oli analüüsida ajutise impordi tolliprotseduuri kasutamist Eestis.

Selleks, et eesmärki saavutada, püstitati esimeseks uurimisülesandeks anda ülevaade ajutise impordi tolliprotseduurist. Jõuti järeldusele, et ajutise impordi tolliprotseduur võimaldab reekspordiks ettenähtud välisriigi kaupa tolliterritooriumil kasutada

tollimaksudest täieliku või osalise vabastuse ja kaubanduspoliitiliste meetmete rakendamiset. Ajutise impordi rakendamisel tollideklaratsiooni esitamisega nõutakse üldjuhul tagatise esitamist. Tagatise nõudest võib loobuda, kui tagatav summa on alla 500 euro. Ajutise impordi protseduuri võib kohaldada tingimusel, et kaup säilib muutumatul kujul, välja arvatud kauba kasutamisest tingitud tavaline amortisatsioon. Tolliprotseduuri rakendamise jooksul on lubatud remont ja hooldus kauba kasutamiseks. Ajutise impordi tolliprotseduur tuleb lõpetada protseduuri lõppemise tähtaja saabumisel kauba reekspordiga kolmandasse riiki või siis kaubale muu tollikäitlusviisi määramisega.

Teiseks uurimisülesandeks oli anda ülevaade ajutise impordi tolliprotseduuri rakendamise lubadest. Järelduseks võib öelda, et ajutise impordi tolliprotseduuri rakendamiseks on vaja ajutise impordi luba. Luba võib olla ühtne, tavaline või lihtsustatud luba. Ühtse ja tavalise loa väljastab kauba asukohajärgne tolliasutus. Kui kõik nõutavad tingimused pole täidetud, võib toll loa kehtivuse peatada või kehtetuks tunnistada. Lihtsustatud loa väljastamiseks loetakse täielikult täidetud tollideklaratsiooni aktsepteerimist. Üheks ajutise impordi tolliprotseduuri rakendamise loaks on ka ajutise sisseveo konventsioonist tuleneva ATA-märkmiku kasutamine. Lisaks eelpool nimetatutele kasutatakse veel suulist deklareerimist ning deklareerimist muu toiminguna. Suulise deklareerimise korral esitatakse tavaliselt sisenemistolliasutusele taotlus, mis vormistatakse kahes eksemplaris. Taotlust ei pea esitama kaupade puhul, mida lubatakse ajutiselt importida muu toimingu abil. Muu toiminguna deklareerimisel ei ole vaja eraldi tolli luba.

Kolmandaks uurimisülesandeks oli analüüsida aastate 2008 – 2010 statistilisi andmeid. Siin jõuti järeldusele, et kolme viimase aasta jooksul kohta esitati kõige rohkem deklaratsioone (340) aastal 2008, kõige vähem (148) aastal 2009. Koguseliselt (ligikaudu 5,8 miljonit kg) ja ka statistiliselt väärtuselt enim (ligikaudu 204 miljonit krooni) kaupu imporditi ajutiselt 2009. aastal. Analüüsi tulemusena selgus, et enim imporditud kaubagruppideks statistilise väärtuse järgi olid külmutuslaevad meresõiduks, maalid ja joonistused ning raudteevagunid hooldustöödeks. Lähteriike, kust kaupu ajutiselt imporditi, oli kokku 50 ning kauba päritoluriike oli 47. Sesoonsust ajutiselt imporditavatel kaupadel ei täheldatud. Kõige rohkem deklaratsioone kolme aasta lõikes

esitati novembris (117) ja kõige vähem veebruaris (37). Ajutise impordi ning koguimpordi võrdluse selgus, et ajutine import moodustab koguimpordist ainult 0,079 %. Erinevaid importööre oli aastate lõikes peaaegu võrdselt: 2008. ja 2010. aastal oli neid 49 ning 2009. aastal 43.

Neljandaks uurimisülesandeks oli analüüsida ajutise impordi tolliprotseduuri kasutamise tõhustamist. Siin jõudis autor järeldusele, et ajutise impordi tolliprotseduuri tõhustamiseks tuleks ka edaspidi ajutiselt sisse vedada maantee-, raudtee-, ja meretranspordivahendeid; eriotstarbelisi sõidukeid; meditsiinilisi, kirurgilisi ja laboratoorseid seadmeid; kutse- ja teadusalaseid sisseseadeid ja õppevahendeid; elektrimasinaid ja –seadmeid ning nende osasid. Protseduuri kasutamise tõhustamiseks tuleks suurendada importööride arvu. Kuna ajutise impordi tolliprotseduuri vähese kasutamise üheks põhjuseks võib olla ettevõtjate teadmatus, võiks asjast huvitatud isikutele korraldada teabepäevi. See aitaks huvilistel teada saada, milleks ja kuidas ajutise impordi tolliprotseduuri kasutatakse, millised tingimused peavad olema selleks täidetud, milliseid dokumente on selle protseduuri rakendamiseks tarvis. Ajutise impordi tolliprotseduuri tõhusam kasutamine võimaldaks kaasata suuremaid tootmis- ja töötlemisressursse ning aitaks kaasa Eesti ettevõtluse konkurentsivõime tugevnemisele.

Edaspidi vajab täiendavat analüüsi ettevõtjate teadlikkus ajutise impordi tolliprotseduuri kasutamise võimaluste kohta. Analüüsi tulemusena selguks, kas ajutise impordi tolliprotseduuri vähese kasutamise üheks põhjuseks võib olla ettevõtjate vähene teadlikkus selle tolliprotseduuri rakendamise võimalustest.

SUMMARY

Diploma thesis is written on a subject „Temporary admission procedure used in Estonia“. Thesis is written in Estonian and consists of 36 pages. The thesis has been prepared using sources of 22, which is also cited.

The subject is topical because of the temporary admission procedure would be a more efficient use of the Recovery option. The procedure allows non-community goods intended for re-export of full or partial exemption from customs duty.

The thesis aims to analyze the use of the temporary admission procedure in Estonia. Thesis is set to achieve the following research tasks:

1. To provide an overview of the provisional admission.
2. To provide an overview of the customs procedure of temporary import permits.
3. To analyze the years 2008 - 2010 statistics.
4. To analyze the customs procedure of temporary import efficiencies.

Work using both qualitative and quantitative approach. The first chapter is based on an analysis of documents and literature, the second chapter will describe and analyze statistical data.

The author concludes that the temporary admission procedure should continue to improve the temporary admission of means of transport, special vehicles, medical, surgical and laboratory equipment, professional and academic settings and in scientific instruments, electrical machinery and equipment and their components. The procedure should be increased to improve the use of the number of importers. The temporary admission procedure would involve greater use of more efficient production - and processing recourses and contribute to strengthening the competitiveness of Estonian business.

VIIDATUD ALLIKATE LOETELU

Abistav tabel tingimuste kohta täieliku ja osalise imporditollimaksu vabastuseks. Maksu- ja Tolliameti kodulehelt www.emta.ee/index.php?id=958 välja otsitud 15.10.2010

Ajutine import. Maksu- ja Tolliameti kodulehelt www.emta.ee/index.php?id=958 välja otsitud 15.10.2010

Ajutine import suulise tollideklaratsiooni abil. Maksu- ja Tolliameti kodulehelt http://www.emta.ee/public/taotlus_suulise_dekl.doc välja otsitud 15.04.2011

Ajutise impordi loa taotlus. Maksu- ja Tolliameti kodulehelt www.emta.ee/index.php?id=958 välja otsitud 15.10.2010

Ajutise sisseveo konventsioon 22.01.2008, jõustunud 17.04.1996 – RT II 1995, 37, 160

Ajutise sisseveo konventsiooni käsiraamat. Maksu- ja Tolliameti kodulehelt http://www.emta.ee/public/Istanbuli_konventsiooni_k_siraamat.pdf välja otsitud 25.04.2011

ATA carnets. <http://www.iccwbo.org/ata/id36365/index.html> välja otsitud 17.04.2011

Eesti Kaubandus-Tööstuskoda. <http://www.koda.ee/ata/> välja otsitud 17.04.2011

Eesti statistika aastaraamat 2010. Tallinn, Statistikaamet

Eesti Tollitariifistik. Maksu- ja Tolliameti kodulehelt <https://vaarikas.emta.ee/emts/index.jsp> välja otsitud 07.02.2011

Euroopa Ühenduse tolliseadustik. Maksu- ja Tolliameti kodulehelt <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2008:145:0001:0064:ET:PDF> välja otsitud 22.10.2010

Import aastatel 2008 - 2010. Statistikaameti kodulehelt http://pub.stat.ee/px-web.2001/igraph/MakeGraph.asp?onpx=y&pxfile=VK082011429322494.px&PLanguage=2&menu=y&gr_type=1 välja otsitud 18.04.2011

Järelepärimine 1 Maksu- ja Tolliametist. Vastus saadud e-kirja teel Registrate talituse peaspetsialistilt Pille Allikmetsalt 25.03.2011

Järelepärimine 2 Maksu- ja Tolliametist. Vastus saadud e-kirja teel Registrate talituse peaspetsialistilt Pille Allikmetsalt 25.03.2011

Kaupade import kaubagruppide järgi. Statistikaameti kodulehelt http://pub.stat.ee/px-web.2001/Dialog/varval.asp?ma=VK2&ti=KAUPADE+EKSPORT+JA+IMPORT+KAUBAGRUPI+%28KN+2%2DKOHALINE+KOOD%29+JA+RIIGI+J%C4RGI&path=../Database/Majandus/25Valiskaubandus/03Valiskaubandus_alates_2004/&lang=2 välja otsitud 18.04.2011

Lyons, T. 2005. EC customs law. Oxford, Oxford University Press

Majandusliku mõjuga tolliprotseduuride rakendamise täiendavad juhised. Vastu võetud Vabariigi Valitsuse määrusega 27.04.2004, jõustunud 01.05.2004 - RT I 2004, 35, 241...RT I 2008, 2, 16

Tagatise esitamise, kasutamise ja vabastamise kord ning tagatise suuruse määramise ja arvutamise alused. Vastu võetud rahandusministri määrusega 30.06.2006, jõustunud 21.07.2006 – RTL 2006, 56, 1023...RTL 2007, 47, 840

Tolliseadus 13.04.2004, jõustunud 01.05.2004 RT I 2004, 28, 188...RT I 2009, 62, 405

Temporary admission. <http://www.businesslink.gov.uk/bdotg/action/detail?itemId=1080069912&r.11=1079717544&r.12=1087337125&r.13=1079840705&r.14=1079819585&r.s=sc&type=RESOURCES> välja otsitud 21.04.2011

Temporary importation. Euroopa Komisjoni kodulehelt http://ec.europa.eu/taxation_customs/customs/procedural_aspects/imports/temporary_importation/index_en.htm välja otsitud 23.04.2011

Väliskaubanduse käsiraamat 2004. Tallinn, Äripäeva kirjastus